

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2011-3020001

Projektnamn Ilays	Diarienummer 2011-3020001
----------------------	------------------------------

Slutrapport genomförande

Sammanfattning

Ge en sammanfattande beskrivning av projektidé och framkomna resultat.

I och med den stora invandringen av människor med somalisk bakgrund till Sverige möts den svenska integrationspolitiken av nya utmaningar. De människor som flytt från Somalia under 2000-talet har, i princip, aldrig gått i skolan, inga i Sverige relevanta yrkeskunskaper och har levt i ett samhälle som är så långt ifrån det svenska som man kan tänka sig. Konsekvensen av detta är att många personer med somalisk bakgrund misslyckas med att lära sig svenska under den ordinarie SFI-tiden vilket är logiskt med tanke på gruppens svaga utbildningsbakgrund. Efter det misslyckade försöket att lära sig svenska är tanken att de ska ta sig ut på arbetsmarknaden och skaffa sig ett arbete. I praktiken är det ett omöjligt uppdrag för de flesta och resultatet har blivit att uppskattningsvis 70-80% av alla vuxna människor med somalisk bakgrund är arbetslösa.

Att gruppen har det svårt att integreras och att komma ut på arbetsmarknaden är ett allmänt känt faktum och inom såväl Lindesbergs- samt Örebro kommun fanns en uppfattning om att det inte fanns någon verksamhet som arbetade med denna grupp utifrån rätt förutsättningar. Den svaga språknivån är ett av de största hindren för gruppen men istället för att på ett strategiskt sätt arbeta med detta lämnas de åt sitt eget öde och får delta i en rad olika kommunala eller statliga åtgärder som sällan tar tag i grundproblematiken. Efter att ha klargjort att det inte fanns någon verksamhet eller andra projekt som arbetade på ett långsiktigt sätt med det utifrån gruppens specifika förutsättningar bestämde sig Örebro och Lindesbergs kommun att med stöd av ESF skapa Ilays. Projektidén gick i grunden ut på att erbjuda deltagarna en ny möjlighet att lära sig svenska. Undervisningens fokus skulle vara på att förbättra deltagarnas förmåga till att tala svenska då dessa personer har mest att vinna på att kunna göra sig förstådda muntligt. Självklart är alla andra delar av ett språk viktiga också men att utifrån den språknivån de här människor befinner sig på ha som mål att de ska lära sig alla delar av ett språk blir i praktiken en omöjlig uppgift. Av de skälen har fokus legat på att stötta deltagarnas förmåga till att kunna prata svenska.

Ilays har haft som mål att främja samverkan mellan de aktörer som arbetar med gruppen då problematiken är för omfattande för att enbart kunna lösas av en myndighet eller verksamhet. Projektet har lyckats bidra till en ökad samverkan mellan de deltagande kommunerna, arbetsförmedlingen samt andra kommuner i regionen med liknande projekt och lyckats förmedla den metod som arbetats fram i projektet. Ett transnationellt fokus har hela tiden funnits i projektet i syfte att hämta kunskaper från andra relevanta länder samt sprida resultatet av arbetet i Ilays.

88% av alla deltagare har utvecklat en bättre språklig förmåga av sitt deltagande i projektet. Det som är problematiskt är att många enbart tar små steg framåt, tack vare den stora ovanan av skolgång är språkutvecklingen extremt långsam och enbart ett fåtal deltagare har lyckats höja sina SFI-betyg. Efter projektet har 61% av deltagarna gått vidare in olika typer av anställningar eller utbildningsinsatser vilket ligger precis över projektmålsättningen på 60%. Det var, i princip, lika många män som kvinnor som gick vidare till dessa typer av

efterföljande sysselsättningar.

Projektets resultat

- Redogör kortfattat för det problem och de behov som projektet avsåg att fokusera kring.
- Redogör för projektets ambitioner att göra skillnad, det vill säga hur lösa problemet på ett bättre sätt. Ta utgångspunkt i den eller de programkriterier (lärande miljöer, samverkan, innovativ verksamhet, strategisk påverkan) som projektet valt, men också där så är aktuellt hur aktiviteterna av transnationell och regionalfondskaraktär bidragit.
- Vilka resultat och förslag till goda lösningar har projektet lett fram till?
- Vilken påverkan och genomslag har projektet åstadkommit på individnivå, organisationsnivå och system- och strukturnivå?

Invandringen av somalier till Sverige har pågått i över två decennier, sedan inbördeskriget i Somalia bröt ut i början av 1990-talet. Det Sverige som de flydde till befann sig under 1990-talet i en ekonomisk kris vilket bidrog till att det blev särskilt svårt för denna invandrargrupp att ta sig in på arbetsmarknaden vilket fått konsekvenser långt in på 2000-talet.

Med tiden har det framgått att den somaliska invandrargruppen har det särskilt svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden vilket har fyra primära skäl. För det första har de flesta somaliska invandrare ingen relevant utbildning och de ska ta sig in på en arbetsmarknad som är extremt kompetens- samt utbildningsorienterad. Att ta sig från att inte ha gått mer än något år i skolan i Somalia till att nå gymnasiekompetens i Sverige är för de flesta ett oöverstigligt hinder. För det andra har den kaotiska situationen i Somalia inneburit att det inte finns en arbetsmarknad med arbeten som går att jämföra med Sverige. Detta innebär att de personer som kommit till Sverige saknar yrkeskompetens att bygga vidare på. Man kan således inte hoppa över all formell utbildning i Sverige och direkt med hjälp av yrkeskunnande skaffa sig ett arbete. Det tredje skälet är att många har stora problem med psykisk och fysisk ohälsa vilket ofta omöjliggör för personerna att göra det som krävs för att komma ut på arbetsmarknaden. Skäl nummer fyra är att man ofta har väldigt många barn vilket försvårar integration och utträde på arbetsmarknaden – särskilt för kvinnorna som fastnar i hemmet i en cykel av graviditeter och föräldradighet som kan pågå i 10-20 år med korta mellanrum där deltagande i arbetsmarknadsinsatser möjliggörs.

Resultatet av ovan nämnda skäl har blivit att den somaliska invandrargruppen har det extremt svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. I-lays skapades för att erbjuda dessa personer en möjlighet att få en grundförutsättning för att kunna komma in på arbetsmarknaden eller klara av en anpassad utbildning – d.v.s. att kunna prata och förstå svenska.

Efter långvarigt bidragsberoende fastnar många somaliska svenskar i en åtgärds-cykel där kortsiktiga insatser av olika aktörer, utan röd tråd, förmodas kunna lösa problematiken. Ett av de största problemen för dessa personer är att det inte finns någon samverkan mellan arbetsförmedling och kommun för att på rätt sätt kunna arbeta med de problem som många somaliska invandrare står inför. I-lays har därför redan från start försökt att få till samverkan kommuner emellan samt mellan kommunerna och arbetsförmedlingen för att försöka kunna ta ett gemensamt grepp om deltagarna samt att kunna försöka finna gemensamma arbetsätt för att stötta dessa människor. Att det lyckas är en förutsättning för framgångsrik integration av människor av somalisk bakgrund. Skälen till varför det är viktigt är många men det viktigaste är att dessa personer pga. språksvaghet och låg omvärldskunskap inte på egen hand kan ta ansvar för att lösa sin egen situation. De behöver mötas av en gemensam strategi från kommun och arbetsförmedling snarare än att slussas runt i kortsiktiga åtgärder som mer är aktivitet för aktivitetens skull än en verksamhet som är anpassad efter personens

behovsbild.

För att nå ut med resultat, lärdomar och frågeställningar som ytterligare behöver arbetas med har projektet som ambition att arbeta med strategisk påverkan för att kunna påverka alla de organisationer som arbetar med gruppen såväl inåt (kommunerna) som utåt (andra kommuner, verksamheter, föreningar, projekt mm). För att kunna arbeta med de frågor som Ilays fokuserar kring krävs det att problematiken kommuniceras och förs upp på agendan vilket det strategiska påverkansarbetet syftar till. Ilays har även ett transnationellt fokus vilket syftar till att ta del av andra länders kunskaper men även för att kunna arbeta med strategisk påverkan i ett europeiskt perspektiv. Av den anledningen har relevant material översatts till Engelska och kontinuerligt mailats ut till alla de kontakter som tagits under mobiliseringsfasen i England, Holland, Belgien och Tyskland.

Via arbetet i ett projekt kan mängder av slutsatser och lärdomar dras vilket även är fallet utifrån verksamheten i Ilays. En av de viktigaste lärdomarna för att kunna arbeta för en lösning för de somalier som står utanför arbetsmarknaden är att strukturera en verksamhet utifrån språkträning, motivationshöjande insatser och, framförallt, en yrkesinriktning. Då de flesta personerna har en så pass svag anknytning till ett yrke och har arbetslivserfarenheter som inte går att knyta till den svenska arbetsmarknaden är det viktigt att så snabbt som möjligt förbättra denna situation.

För att kunna arbeta med lösningar måste man också veta vad det är för problem man ska lösa. Det är tydligt att många av de som varit aktuella för projektet inte alls har förutsättningar att få ett arbete (hälsoproblem, omöjligt social situation, mm). Så för att ha möjlighet att arbeta med en lösning för den somaliska invandrargruppen måste man se till att man bara arbetar med de som har rätt förutsättningar. Att arbeta med denna urvalsprocess är viktigt och sker inte per automatik via arbetsförmedlingen. De som på grund av olika anledningar inte har förutsättningar att närma sig arbetsmarknaden måste istället sjukskrivas eller delta i aktivitet med annat syfte.

Med hjälp av egen samt extern utvärdering har projektets genomslag på individnivå analyserats. Utvärderingen omfattar 86 personer trots att det varit med fler enskilda individer i projektet, men några var med för kort tid för att det skulle finnas en poäng med att utvärdera deras framsteg. Utvärderingsarbetet beskrivs utförligare under rubrikerna 10 och 11. Beträffande de 86 deltagarnas språkutveckling ser resultatet ut enligt följande:

Ingen utveckling: 12%
Svag utveckling: 49%
God utveckling: 38%
Mycket god utveckling: 1%

Deltagarnas utveckling av en förståelse för det svenska samhället och vad som krävs för dem för att kunna komma ut i arbete har även utvärderats med detta resultat:

Ingen utveckling: 24%
Svag utveckling: 40%
God utveckling: 36%
Mycket god utveckling: 0%

Då ett övergripande mål med ett projekt likt Ilays är att deltagarna ska få ett arbete eller i minsta fall närma sig arbetsmarknaden är det även relevant att mäta vart deltagarna befinner sig efter deltagande i projektet. Resultatet av detta är:

Arbete (kan även vara arbete med stöd, t ex komjobb eller nystartsjobb): 19%
 Utbildning (Komvux, SFI, utb i arbetsförmedlingens regi): 42%
 Annan åtgärd (i regi av arbetsförmedlingen eller kommunen, praktik)/arbetslös: 23%
 Graviditet/föräldraledig/sjukskriven: 16%

Gällande förändringar på organisationsnivå har arbetet med detta fungerat bäst i Lindesberg. Man har t ex börjat varva Sfi med Grundvux eftersom Ilaysdeltagare saknar eller har mycket kort utbildningsbakgrund vilket ställer nya krav på kommunen. Det har medfört att Grundvux som arbetsmarknadsåtgärd synliggjorts för hela förvaltningen. Nu ses Grundvux som en, bland många, viktig komponent för att grundlägga en anställningsbarhet och det är nu möjliggjort även för icke Ilaysdeltagare. Man har även utvecklat en studieintroduktion till undersköterskeutbildningen som gör det möjligt att "smaka" på kurser, prata om vårddyrket, och att varva det med praktik, innan man går in på undersköterskeutbildningen. Arbetet med Ilays har även inneburit att man i Lindesberg insett behovet av korta yrkesorienteringsskurser för alla deltagare som står långt från arbetsmarknaden. Man har inom förvaltningen utvecklat sådana kurser där inte bara Ilaysdeltagare, utan alla inbjudits. Några exempel är att deltagare har fått prova på att svetsa, hjälpa till i sysselsättningsåtgärder, varvat praktik med temaföreläsningar om arbetsmarknaden, fått del av samhällsorientering och körkortsteori som tidigare endast var för Sfi- och Ilaysdeltagare.

Syfte och mål med projektet

- Redogör för projektets syfte/projektmål, delmål och avsedda resultat.
- Vad har projektet uppnått i förhållande till mål och planerat upplägg? Redogör dels med kvantitativa mått, dels kvalitativt i form av till exempel erhållna kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer, beteende etc.
- Vilket lärande åstadkom ni i projektet såväl internt som externt?
- Redogör för orsaker till avvikelser i förhållande till planerad verksamhet i projektansökan och hur detta har påverkat projektbudgeten.

Ilays huvudsyfte är att projektets deltagare genom ökad medvetenhet och utökad språklig kompetens ska vara bättre rustade att ta klivet ut i arbetslivet - direkt eller via arbetsmarknadsåtgärder eller utbildning.

Projektet har utformats utifrån fem olika huvudmålsättningar:

1. Utarbeta ett pedagogiskt arbetssätt/metod som utgår från målgruppens specifika förutsättningar och som förhåller sig till tidigare satsningar på målgruppen i regionen.

Att komma fram till en metod för hur man ska kunna arbeta med språksvaga människor med somalisk bakgrund har varit en viktig del i arbetet. Under mobiliseringsfasen samlades kunskaper in gällande hur man arbetat i andra verksamheter och en pedagogisk startmodell utformades. Den tid under slutet av 2011 där pedagogerna skulle få tid att lägga upp en planering och strategi i Örebro gick dock förlorad pga problem med rekrytering. En metodrapport (Bilaga 1) har dock tagits fram som sammanfattar de tankar och lärdomar som dragits av projektet.

2. Medverka till ökad samverkan och spridning av kunskap mellan de aktörer och samverkansparter som kommer i kontakt med aktuell målgrupp genom lokalt, regionalt och transnationellt utbyte med parter i EU-området.

På lokal nivå har samverkan och spridning av kunskap fungerat bra men det är ett skört

arbete då mycket är personbundet. På regional nivå har projektet samverkat med några andra projekt i form av erfarenhetsutbyte. För att kunna sprida Ilays resultat och arbeta med spridning i övrigt har hemsidan men framförallt facebook varit värdefulla vägar att nå ut med budskapet. Den mest givande formen av samverkan har skett på transnationell nivå. Mest kompetens gällande arbetet med dessa frågor har funnits i England varvid ett antal resor har förlagts dit. Det tycks även finnas ett stort intresse för det arbete som görs i Ilays hos våra transnationella samverkanspartners vilket har gjort spridningsarbetet enkelt att genomföra.

3. Alla samverkansparter skall vara överens om att man väsentligt har förbättrat förutsättningarna för deltagarna i förhållande till syftet samt att kvinnor och män har givits lika tillgång till projektets resurser.

Ansvariga inom Örebro samt Lindesbergs kommun är överens om att man har förbättrat förutsättningarna för deltagarna. 49 av de 90 deltagarna i projektet är kvinnor, alltså 54%. Enligt den externa utvärderaren har projektledning och lärare varit medvetna om utmaningarna gällande jämställdhet och hanterat dem på ett bra sätt. En lärdom är att det måste betonas och diskuteras från början vad det innebär att konkret ha ett arbete som man och kvinna. En generell insikt är att man i projektet behövt vara aktiv tidigare med att identifiera interna utbildningar och hitta arbetsgivare.

4. Efter avslutat projektdeltagande skall samtliga uppleva att deras möjligheter att arbeta, studera eller ta del av arbetsmarknadsåtgärd har ökat. Målsättningen är att minst 60 procent (hälften män, hälften kvinnor) ska vara i arbete, studier eller arbetsmarknadsåtgärd redan 90 dagar efter avslutat projektdeltagande.

Av 88 registrerade deltagare som gick tillräckligt länge för att göra en bedömning har 37 gått vidare till utbildning (varav 20 personer eller 54% var kvinnor). 17 (varav 8 eller 47% var kvinnor) har gått till jobb eller praktik. Därmed får projektet anses ha tydligt uppfyllt sitt kanske viktigaste mål då 54 deltagare eller 61% har gått vidare, utan att räkna in kategorin "annan åtgärd" samt att 28 (drygt 51%) var kvinnor.

5. Alla ska höja sitt SFI-betyg genom provning.

Den här målsättningen har visat sig problematisk att förhålla sig till under projektet och totalt har enbart nio personer lyckats höja sina SFI betyg via provning. Huvudfokus för språkundervisningen har legat på att förstärka deltagarnas förmåga att tala svenska. Pedagogerna har således arbetat med att förstärka deltagarnas förmåga att tala och gett avkall på vissa andra delar av språkinlärning. I förhållande till SFI-prövningarna blir detta ett problem då de prövningarna även innehåller en mängd övriga språkförmågor. Under 2012 upplevdes detta som splittrande såväl för deltagare som personal då man arbetade med att framförallt tala svenska, vilket deltagarna blev bättre på men de fick inte den breda kunskap som krävs för att klara SFI-prövningar. Detta ledde till mycket stress för deltagarna och sedan även till misslyckanden då, i princip, ingen lyckades klara prövningen. Av den anledningen beslutades det av projektledning samt den pedagogiska personalen att fokus fortsatt ska ligga på att utveckla talförmågan då vägen är för lång för deltagarna att tillskansas sig alla delar av det svenska språket.

För att kunna påvisa den språkutveckling som skett i projektet har en egen utvärdering av detta genomförts, vilket redovisas under rubrikerna 2 och 11. En viktig slutsats av utvärderingen är att 88% av deltagarna i projektet har börjat att utveckla sitt språk under projektdeltagandet vilket är positivt. Deltagarna har således ofta förmågan, det som är det problematiska är att det för dessa personer, av skäl som är välkända, tar väldigt lång tid att lära sig svenska

Arbetet med motivation har inte varit tillräckligt vilket har varit tydligt på många sätt då många deltagare är oförmögna att ta ansvar för sin egen situation, vilket har flera orsaker. De transnationella kontakter i England som samverkat med Ilays har varit väldigt tydliga med att motivation är lika med pengar. De menar att det ofta är omöjligt att få människor som får så pass mycket i bidrag som denna invandrargrupp har (pga många barn och ofta ensamstående) motiverade till att ta ansvar för sin egen utveckling och väg mot ett arbete. På kort sikt finns det inga incitament att anstränga sig vilket gör arbetet komplicerat.

Personer som hade problem med hälsan eller mådde psykiskt dåligt fick inte möjlighet att börja i Ilays pga att det var av största vikt att man skulle orka med att delta på heltid. Av denna anledning valdes i Örebro ungefärligen varannan sökande bort. Trots detta har hälsoproblematik satt käppar i hjulet på många olika sätt, många är inte sjukskrivna men anser sig ha problem som gör att de inte orkar med det ena eller andra vilket komplicerat delar av verksamheten.

Ett av de externa projekt i Sverige som Ilays samverkat med är Sahil (Eskilstuna). Sahil arbetar inte så utpräglat med lärande som Ilays gör utan fokuserar mer på att handfast få ut deltagarna i praktik/arbete. Den lärdom som dragits av samverkan med Sahil är att en viktig del i satsningar mot denna målgrupp är att ha personal eller aktiviteter som väldigt handfast leder deltagarna ut mot arbetsmarknaden. Det var bl a dessa insikter som fick Ilays att börja arbeta mot att få till grundläggande yrkesutbildning med praktik för deltagarna.

Tidigt i projektet upptäckte vi att antalet tjänster och typen av tjänster vi hade budgeterat inte skulle klara kunde täcka de behov som växte fram. Samtidigt hade vi tagit höjd i form av utrymme för att anlita konsulter och utredare. Vi omfördelade medel från tjänster till personal och hittade dessutom väldigt kostnadseffektiva lösningar och frångick tänket med heltidstjänster. Detta gjorde den totala personalstyrkan mycket större och bättre.

När det blev klart för oss att yrkeskunskaper var minst lika viktiga som språkkunskap omfördelade vi pengar för att projektet skulle kunna bekosta. Vissa av utbildningarna bekostades helt eller delvis av kommunerna.

Det transnationella arbetet blev betydligt billigare än budgeterat vilket frigjorde medel till personal och utbildningar enl ovan. Detta utan att göra avkall på den transnationella målsättningarna.

Arbetsätt

Vad var ert huvudsakliga arbetsätt? Beskriv kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad i metoderna och aktiviteterna var det som gjorde skillnad, d.v.s. som ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

ÖREBRO

Den övergripande pedagogiska idén har varit att lära sig svenska på ett okonventionellt sätt genom att framförallt öka den muntliga kapaciteten så att deltagaren vågar att prata. Att jobba ämnesövergripande med olika teman, såsom politik eller jämställdhet, för att skapa en meningsfull undervisning med sammanhang och lyfta vikten av att ha ett personligt mål med livet och erbjuda en yrkesutbildning. Detta genom att göra många olika aktiviteter dels för att få en ökad omvärldsbild dels för att skapa situationer för spontant prat och glädjefyllda situationer under dagen. Att stötta deltagaren på dennes nivå både språkmässigt och som samhällsmedborgare samt att senare i projektet våga ställa krav på individen så att denna tar

ett steg upp för trappan. Läraren måste hela tiden tänka språkutvecklande och reflektera över val av uppgift.

En stor del av Ilays är att se varje individ som kommer till projektet. Att stärka den människan och lyfta den människan.

Hibo: "Jag fick chansen att lära mig cykla förut på sfi, men jag var rädd. Men nu vågar jag".

Precis denna känsla har pedagogerna jobbat mycket med att ta fram hos varje individ och självförtroendet ökar tydligt hos deltagarna i Ilays under projektets gång. Det är svårt att säga exakt hur man når detta - det är helheten, dvs en kombination av att komma ifrån det egna hemmet och ut och uppleva nya saker, få chansen att prata svenska varje dag, lärarens pepp och inspiration, studiebesök, friskvård och längre resor bidrar till en ökad glädje och en bild av det samhälle de lever i, att få chansen att lära sig matematik, engelska, samhällskunskap, geografi, data med mera, och sist men absolut inte minst att delta i en yrkesutbildning och få göra praktik på en arbetsplats. Till en början stöttar läraren mycket för att senare i projektet ta bort stöttningen och trycka hårt på att det nu är dags att klara sig själv.

Två skilda kulturer som är extremt olika varandra ska mötas vilket är en mycket komplicerad process och detta måste man vara förberedd på. Det gäller för lärarna att ha fingertoppskänsla och börja på en lagom nivå vad gäller jämförelser mellan kulturer, hur det är att leva i Sverige, hur vi ser på jämställdhet med mera. Diskussioner har förts i mindre grupper. Under året har man bjudit in olika människor att komma till verksamheten och berätta om något. Somaliska medarbetare har letat i sin bekantskapskrets och bjudit in somalier som utbildat sig/skaffat jobb i Sverige och de har fått berätta om sin väg in i svenska samhället vilket uppskattats.

Dessa huvudsakliga komponenter ingår i Ilays i Örebro och har lett fram till ett positivt resultat för många deltagare:

Ett tematiskt arbetssätt. Ett tema behandlas på olika sätt under en månad. De teman man arbetat med är: Örebrokännedom, Sveriges/Europas/världens geografi, Demokrati, Kultur/familjeliv/hälsa (här ingår jämställdhet), Datoranvändning, Sveriges politik, Yrkesliv.

Undervisning i svenska. Stort fokus på muntlig kapacitet, men naturligtvis även de andra delarna som ingår i att lära sig ett språk. Man har utarbetat en kursplan för Ilays (bilaga 2). Deltagarna har arbetat med ett visst område, till exempel hälsningsfraser eller pronomen. Pedagogerna bockar av när de anser att personen är redo att gå vidare. På detta sätt blir det en tydlighet för deltagarna beträffande vart de står och vart de är på väg. Deltagarna har ofta fått utföra studier utifrån ett givet övergripande ämne. De har arbetat i mindre grupper där uppgiften bestått i att göra jämförande studier som fokuserat likheter och olikheter mellan Somalia och Sverige. Arbetet har sedan redovisats inför pedagoger och övriga deltagare. Fördelen med ett undersökande/ redovisande arbete är att det öppnar upp för naturliga samtal och diskussioner kring aktuella teman vilket möjliggör en utökad förståelse.

Studiebesök. Har genomförts på olika ställen som en del i att uppnå ökad omvärldskunskap. Man har även gjort längre resor och besökt Mårbacka i Värmland samt Riksdagshuset, Storkyrkan och Vasamuseet i Stockholm.

Friskvård. Då ohälsa är vanligt förekommande ville man inom Ilays erbjuda deltagarna möjlighet att prova på olika sätt att röra på kroppen och försöka hitta en motionsform som passar dem. Därför har man provat på olika pass på Friskis och Svettis såsom Yoga, Zumba,

Indoor walking, lätt gympa.

Föreläsare. Man har haft besök från Arbetsförmedlingen, facket, Trafikverket, Försäkringskassan och andra.

Yrkesfokus och individuella framtidsplaner. En gång i månaden genomfördes individuella samtal med deltagarna gällande deras framtidsplaner. Deltagarna har gått en anpassad yrkesutbildning tre månader av Ilaysåret. De yrkesutbildningar som erbjudits har varit: Handel/service, lokalvård, fastighetsskötare, bygg. Man ser tydligt deltagarna växa när de börjat sin yrkesutbildning. När man deltar i ett projekt är det viktigt att känna att det kommer att leda någonstans vilket blir tydligt när man börjar få lära sig ett yrke. Den yrkesinriktning som gett bäst resultat har varit byggtutbildningen. Det beror på att det från arbetsförmedlingens sida funnit en beredskap att ta emot dessa deltagare efteråt och man har kunnat erbjuda bra verksamhet efter detta som bygger vidare på deras yrkesutbildning.

LINDESBERG

Under 2012 valde man i Lindesberg att låta deltagarna ta stort eget ansvar för sin språkutveckling och gav goda möjligheter till datastöd samt av personal som uppbackning. Då detta inte fungerade valde man att lägga om verksamheten och erbjuda mer undervisning av traditionell modell och vidareutveckla det individuella arbetet med datorer.

För att förbättra deltagarnas muntliga förmåga har man i den lärarledda undervisningen arbetat med konversationsgrupper och strukturerat upp återkommande individuell språkvägledning med individuella mål för språkutveckling, diktamen, guide/introduktion till svenska språket översatt till somaliska, datastöd för att jobba med svenskan, försök med att lära sig svenska via det egna språket, extra språkstödsassistent, loggbok för kartläggning av både närvaro och lärandets innehåll. Enligt denna metodik har deltagarnas språkutveckling börjat att ta fart och ge resultat.

I de individuella studierna har man under 2013 arbetat med dataprogramet Sweol som på ett tydligt och strukturerat sätt stimulerar deltagarna att nå nya språkliga nivåer genom att låta deltagarna pröva sina kunskaper för att kunna nå till nästa nivå. Detta motiverar deltagarna och det blir tydligt för läraren att se hur deltagaren utvecklas. Att ha ett tydligt verktyg som stöttar vid egenstudier har varit en viktig del i den metodik som man arbetar med under 2013 i Lindesberg. Då deltagarna studerar på heltid är det av yttersta vikt att det finns saker som de kan arbeta med även då pedagogerna inte är närvarande och Sweol har fungerat ypperligt till detta ändamål. Många deltagare har uppskattat detta hjälpmedel så mycket att man även arbetar med det hemma.

En annan sak som varit nyskapande i Ilays är att kombinera svenskinläringen med Grundvux samt för en del av gruppen, det vi kallat för "omsorgsjobb", dvs möjligheten att prata vårdyrket, prova det i praktiken och plugga svenska. Allt detta har varit en konkret anpassning av de behov gruppen har. På detta sätt har man i Ilays i Lindesberg arbetat för att bygga på deltagarnas kompetens samt knyta dem till ett yrke via en anpassad yrkesutbildning.

Deltagande aktörer i projektet

Redogör för vilka aktörer (organisationer, företag, myndigheter) som ingick i projektet, samt vad de konkret bidrog med, både vad gäller engagemang, ekonomiska resurser och påverkansarbete. Redovisa dessutom arbete i projektgrupp, styrgrupp och/eller referensgrupp samt gruppernas sammansättning. Hur har grupperna fungerat?

Arbetsförmedlingen har funnits med i projektarbetet under hela projekttiden. De har bidragit i form av deltagande i styrgruppsarbete, informationsträffar för deltagande men framförallt i

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2011-3020001

form av en hel del administration av deltagarna för att dessa ska få tillgång till aktivitetsstöd. I sin helhet har samverkan fungerat bra men det som skulle kunnat göras bättre vore att ha en person från arbetsförmedlingen som konkret kunde "arbetsförmedla" för projektets deltagare. Förhoppningen var att detta skulle ske via deltagarnas ordinarie handläggare på AF då det var omöjligt att få samma handläggare till alla. Detta har dock inte skett vilket beror på att man från AF:s sida ofta inte arbetar aktivt med människor som befinner sig i ett utanförskap som våra deltagare gör – och inte kan "hålla sig aktiva" vilket är ett krav från arbetsförmedlingens sida. Kort och gott kan man säga att vi hoppats på att deltagarnas handläggare skulle vara intresserade av att följa upp deltagarnas utveckling och samverka med oss gällande vad som är bäst för deltagaren i framtiden. Detta har bara skett vid ett fåtal tillfällen under genomförandefasen vilket är negativt för Ilays och dess deltagare. Frågan gällande hur detta skulle kunna undvikas är intressant eftersom att vi var tydliga med detta innan projektet startade gentemot AF som också sa ja till detta. Att det sedan inte gått att få till beror till största del på att man från AF:s sida inte arbetar på detta sätt då personer som står närmre arbetsmarknaden och kan vara aktiva arbetssökande prioriteras.

Aktivitetsstödet, vilket var AF:s huvudsakliga ekonomiska insats, skulle visa sig bli en mycket mer omfattande del av medfinansieringen än budgeterat, helt enkelt för att AF krävde att samtliga deltagare skulle skrivas in vilket inte hade förutsatts.

Samverkan inom kommunerna mellan försörjningsstöd, SFI-verksamhet och arbetsmarknadsenhet har fungerat väl. Gällande samverkan med försörjningsstöd och SFI har detta framförallt skett via styrgruppsmöten, rekrytering av deltagare samt administration av deltagare. Beträffande samverkan med arbetsmarknadsenheten i Örebro så skulle denna förmodligen blivit bättre om de involverats tidigare i projektet. Vi försökte att få tillgång till deras arbeidskonsulenter för att kunna "arbeta ut" våra deltagare mot arbete/praktik men detta var inget som kunde prioriteras och därför erhöles inget stöd.

Av de ekonomiska resurs som kommunerna lagt in i projektet har endast en del synliggjorts i projektredovisningen. Till stora delar har de yrkesutbildningar som deltagarna tagit del av bekostats av kommunerna, så även material, sporadiska personalinsatser, nyttjande av biutrymmen osv. Medfinansieringen i form av försörjningsstöd blev något mindre (dels till följd av ökat aktivitetsstöd) men har varit fullt tillräcklig.

Försäkringskassan kom in först i projektets genomförandefas men det bostadsbidrag som många av deltagarna uppburet under projekttiden blev en viktig del av den offentliga medfinansieringen i projektet.

Projektorganisationen har bestått av två lokala styrgrupper med projektledningen som sammahållande länk. Ledningen har rapporterat mellan de olika grupperna kring frågor av relevans. Sammansättningen i de lokala styrgrupperna har sett likadan ut med representanter från SFI, försörjningsstöd, lokal projektledare, kommunal vuxenutbildning och arbetsförmedlingen. Ur ett helhetsperspektiv har inte samverkan med arbetsförmedlingen fungerat särskilt väl, detta beroende på att det utsetts olika personer som arbetade med Ilays och dessa har inte vetat vad de skulle göra för att sedan bytas ut och så börjar samma process om igen. När något på detta sätt inte fungerar finns det ju anledning att undersöka vad som skulle kunna gjorts annorlunda men i detta fall är det svårt då arbetsförmedlingen innan projektet var med och utformade innehållet och skrev på papper om engagemang, att det sedan inte blir som man tänkt är svårt att påverka utifrån. Tilläggas bör dock att administrationen av bidrag osv som arbetsförmedlingen ansvarar för har fungerat perfekt.

En till vis del liknande svårighet att få stöttning har funnit inom Örebro kommuns arbetsmarknadsenhet (finns i samma förvaltning som Ilays). Inom denna enhet arbetar men

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2011-3020001

bl a med att få ut människor i arbetslivet via arbetskonsulenter och en förhoppning fanns att även Ilays deltagare skulle kunna få stöttning denna väg. Under slutet av 2013 har detta fungerat men under majoriteten av genomförandefasen har det inte fungerat vilket varit synd då deltagarna är i behov av stöttning ut mot ett arbete. En konklusion av samverkan med arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsenheten (i Örebro) är att man från projektets sida trodde att man skulle ha mer nytta av dessa aktörer då det förmodades att dessa skulle vilja hjälpa projektdeltagarna ut på arbetsmarknaden. Denna vilja har inte funnits och projektet har blivit lidande av det då det inte funnit någon naturlig part som arbetar aktivt och tagit ansvar för deltagarnas utveckling utanför och efter projektverksamheten.

Jämställdhetsintegrering

Redogör för hur ni arbetat med jämställdhetsintegrering i ert projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Avseende projektorganisation har personal och styrgruppsrepresentationen mellan män och kvinnor varit god. Vid personalrekrytering har ett mål varit att ha en jämn fördelning mellan män och kvinnor men det har varit svårt att få till och de flesta som arbetat pedagogiskt i projektet har varit kvinnor, det har dock hela tiden funnits manlig pedagogisk personal i såväl Lindesberg som Örebro. Vid organisatoriska tillfällen som exempelvis styrgruppsmöten har blandningen mellan män och kvinnor varit god. Även vid rekrytering av deltagare har en jämn könsfördelning mellan män och kvinnor eftersträfvats. Detta har inte gått att uppnå perfekt men av projektets 92 deltagare har 55% varit kvinnor och 45% män vilket ligger nära ett jämställdhetsresultat.

Det fanns i förväg en god kunskap om att arbetet med jämställdhet i gruppen var extremt viktigt såväl som komplicerat. SWOT- analyser genomfördes kring just detta ämne och alla som varit inblandade i projektet har haft en samsyn kring vikten av att på ett strukturerat och genomtänkt sätt arbeta långsiktigt med dessa frågor. Även planen för jämställdhetsintegrering som togs fram i samband med mobiliseringsfasen har varit ett bra stöd i arbetet med dessa frågor då den på ett konkret sätt visar hur man i projektet ska arbeta med jämställdhetsfrågor utifrån olika perspektiv. Dessa förarbeten, SWOT-analysen och planen för jämställdhetsintegrering, har varit en stor tillgång för jämställdhetsarbetet i projektet.

Jämställdhetsintegreringen har utgått från idén om att män och kvinnor har olika förutsättningar inom målgruppen och en kunskap har funnits om att även männens roll i det svenska samhället är komplex och ibland mindre fördelaktig än kvinnans. Definierade könsroller och brist på jämställdhet har således varit utgångsläget för arbetet. Målet har varit att skapa så lika förutsättningar för män och kvinnor som möjligt gällande själva undervisningen såväl som övriga möjligheter till exempelvis yrkesutbildning.

Arbetet har genomförts kontinuerligt i den dagliga undervisningen. Genom strategiskt och långsiktigt arbete har pedagogerna försökt belysa det svenska samhällets syn på jämställdhet via kontinuerliga diskussioner om ämnet. Mycket av idén med Ilays har varit att diskutera och prata svenska och det har på detta sätt dagligen funnits tillfällen att prata jämställdhet. En sak som gjort att detta inte gått så bra som förväntat är dock den svaga språknivån. Insikt och förståelse för samhällsfrågor, värderingar osv uppnås på bästa sätt via att diskutera dessa frågor. Men med en så pass svag språkgrupp som Ilays arbetat med begränsar det diskussionerna och resultatet blir sämre gällande insikt om frågor – som exempelvis jämställdhet. Ytterligare ett problem med detta är att det är särskilt svårt att utmana föreställningar i en homogen grupp. Den enda motvikten till vissa åsikter är pedagogerna och det är lätt att vifta bort det dessa säger med att "de är ju svenskar". Det behövs fler perspektiv och en heterogen grupp är definitivt att föredra för att uppnå resultat. Det är också viktigt att jobba med förebilder i dessa frågor, vilket man också gjort men inte i tillräckligt hög

grad. Hur har andra somaliska alternativt invandrarkvinnor lyckats kombinera familj med arbete? Kanske samtalsgrupper är en framkomlig väg. Ett påverkansarbete i en egna gruppen blir också vitalt. Många gånger är det så att man lyssnar bara och tar bara råd från personer ur den egna kulturen. Pedagogernas kompetens har dock varit avgörande för att detta arbete har fungerat. Då det vid dessa diskussioner finns en stor risk för att vissa personer tar över och dominerar är det viktigt att skapa en miljö där alla kan komma till tals och vågar säga vad man tycker – detta arbete har fungerat bra i Ilays.

Ett problematiskt faktum är att kvinnorna ofta är de som har ansvaret för barnens skolgång, omsorg och vård. Många kvinnor har ofta tider på vårdcentralen eller skolan, vilket medför att de får en dålig kontinuitet i sina studier. Det är så självklart för dessa kvinnor att barnen går före sin egen utbildning, så det krävs ett mycket intensivt arbete i en grupp med både män och kvinnor i att försöka utmana denna föreställning och ändra attityder och beteenden i gruppen.

En förhoppning fanns om att deltagarna i Ilays skulle bli uppmuntrade till att söka sig utanför de traditionella yrkesrollerna, framförallt för de kvinnliga deltagarna fanns denna förhoppning. I vissa enskilda fall har detta lyckats men generellt så har det varit svårt att bryta dessa mönster, men det beror förmodligen inte bara på ovilja från deltagarna utan likaväl på att de yrken som är realistiska att nå för projektets deltagare är extremt begränsade till antalet. Projektpersonalen har inte lyckats hitta eller presentera andra yrken än inom städ- eller omvårdnadsbranschen och enligt vad man kan se i övriga projekt och verksamheter är det just dessa yrken som de flesta arbetar mot.

Graviditeter och föräldraledighet är också en viktig del i den problematiska situation som många somaliska kvinnor befinner sig i. Många kvinnor blev gravida under projektet och gick från deltagande i Ilays till föräldraledighet vilket på ett sätt raderar arbetet i Ilays vilket är negativt. Det fanns kännedom om även detta inom projektpersonalen och man har pratat om preventivmedel, familjeplanering osv i projektet men att ändra på attityder i dessa frågor är extremt komplicerat och man kan inte heller säga att projektet lyckats med detta.

En sak som skulle kunnat göras på ett annat sätt är arbetet med "arbetsfokus" för kvinnor och män i projektet. Man skulle förmodligen angripit dessa frågor ur två olika perspektiv. Att generalisera kan vara farligt men det är tydligt att de flesta männen från sina hemländer har med sig ett driv gällande att vilja ha ett arbete vilket är naturligt då de traditionellt sätt har rollen som familjeförsörjare. För männen borde man således förmodligen satsat mer på att förklara och staka ut vägen mot ett arbete, en process som de inte känner till. Kvinnorna har oftast ett mer dämpat intresse av att skaffa sig ett arbete, man säger att man vill men det är tydligt att rollen i hemmet är mer prioriterad. För kvinnorna skulle man således lagt ner mer tid på att prata om att kvinnans roll i Sverige inte är att arbeta i hemmet utan att vara delaktig i det ordinarie arbetslivet.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Redogör för hur projektet arbetat för att förverkliga visionerna vad gäller tillgänglighet i projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Arbetet med tillgänglighet i Ilays har skett ur en rad olika perspektiv.

INFORMATIV OCH KOMMUNIKATIV TILLGÄNGLIGHET

Undervisningen för deltagare vi misstänkt har någon form av inlärningsproblematik har så långt det varit möjligt utförts i mindre grupper och ibland individuellt. Då projektet inte haft tillgång till professionell utredning vad gäller den enskildes eventuella språkstörningar har vi arbetat med olika metoder som bedömts möjliggöra språkutveckling, samtidigt som man

skickar information om deltagarens misstänkta problematik till ansvarig handläggare på försörjningsstöd och arbetsförmedlingen. En metod som man arbetat med i projektet har varit LTG, som står för Läsning på talets grund. Metoden går ut på att skapa en skriftlig berättelse med utgångspunkt i muntlig kommunikation. Den metodiska gången indelas i de fem faserna: samtalsfasen, dikteringsfasen, laborationsfasen, återläsningsfasen och efterbehandlingsfasen. Det viktiga är att texterna ska bygga på något som deltagarna är bekanta med. Utgångspunkten kan exempelvis vara ett studiebesök.

Beträffande denna form av tillgänglighet har projektet även arbetat med en hemsida som hela tiden försökts hållas så tillgänglig som möjligt. Det har även skapats en hemsida med information på somaliska för att tillgängliggöra vad Ilays är så mycket som möjligt. Balansen mellan vad som ska tolkas/översättas eller inte är också en svår fråga då man vill att deltagarna ska vänjas vid att inte få saker översatta men vid alla fall då det är viktig information som ska förmedlas har detta översatts i skrift eller muntligt så att alla ska kunna ta del av detta.

FYSISK TILLGÄNGLIGHET

Vid lokalanskaffning har projektansvariga strävat efter att få tag i lokaler som är anpassade för personer med fysiska funktionshinder och detta har man lyckats med. Under genomförandefasen har projektledaren gått igenom Handisams checklista med de personer som äger lokalerna för att tillsammans se om det finns brister och komma fram till hur dessa kan rättas till. Beträffande checklisten har det inte funnits några större problem som behövs åtgärdas. Lokalerna i Örebro och Lindeberg har varit centralt belägna så att det enkelt gått att komma till projektet med kollektivtrafik.

Gällande den fysiska tillgängligheten har det enda problemet som upplevts varit allergiska besvär vid vissa studiebesök och ett antal av deltagarna säger att detta berodde på att de var känsliga för damm. Det blev problem när gruppen besökte Vasamuseet och Kajsa Vargs hus i Wadköping.

PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Man kan konstatera att en klar majoritet av deltagarna i projektet förmodligen lider av någon typ av psykisk funktionsnedsättning i form av depression, stress eller annan problematik som beror på tidigare traumatiska upplevelser. Detta hade man kännedom om innan projektet och det har oftast inte ställt till med några problem för deltagarna. Det som dock är en konsekvens av bristen på psykiskt välbefinnande är att man saknar kraften att ta sig ur den situation som man nu befinner sig i, klarar inte av att ta ansvar för sin situation, språkinlärning osv. Så deltagarnas psykiska ohälsa bidrar således till att låsa fast dem i deras utanförskap.

Vid ett par tillfällen har deltagare visat att de mår så pass dåligt att de inte klarar av att fortsätta i projektet. Vid dessa fall har personalen hjälpt dem vidare in i vården och förmedlat detta till handläggare på arbetsförmedlingen och försörjningsstöd.

Regionala prioriteringar

Redogör för de eventuella regionala prioriteringar som ni arbetat med.

-

Spridning och påverkansarbete

Redogör för hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete.

- Vilka personer/organisationer har ni riktat er till?
- Hur kan projektets idéer och erfarenheter omsättas i annan verksamhet?

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Diarienummer
2011-3020001

- Vilka ytterligare insatser för påverkansarbetet skulle behövas för att nå dit ni vill? Vem/vilka bör göra det?

Spridningsarbetet har skett med utgångspunkt i den kommunikationsplan som togs fram under mobiliseringsfasen. Spridningsarbetet har riktats mot dessa intressenter:

- Den somaliska gruppen i Örebro län
- Intern verksamhet i Örebro kommun och Lindesberg
- Politiker och beslutsfattare i Örebro och Lindesberg
- Länsstyrelsen
- Andra projekt med liknande inriktning (Ex: Kvinnokraft i gbg, Egenkraft i Köping)
- Arbetsförmedlingen
- Transnationella samverkansparter

Det är tydligt att det är svårt att få ut information som består av mycket text, folk hinner inte läsa och väljer att inte göra det om de inte måste. Detta faktum ledde till att projektledningen beslutade sig för att spela in en film som på ett tydligt och lättåtkomligt sätt skulle berätta om Ilays verksamhet. Känslan var att en film skulle kunna säga mycket mer än projektbeskrivningar och rapporter skulle kunna göra, och framförallt, att människor skulle vara mer benägna att titta på en kort film än att läsa en beskrivning. Detta visade sig stämma och då filmen blev bra och förmedlade precis den känsla som finns i projektet har den setts av många och fått mycket lovord. Andra exempel på hur man inom projektet har arbetat med att sprida resultatet är att man tagit fram tecknade bilder som används tillsammans med texter, t-shirts, och en logga som hela tiden används när nytt material produceras.

Spridningsarbetet sker via ett brett arbete för att nå ut till så många som möjligt. Det sätt som fungerat bäst och varit enklast att arbeta med är projektets facebookside samt projektets hemsida. Via dessa kanaler kan man lätt nå ut med information om projektet, och det är lätt att blanda små och stora nyheter. Via att få folk att "gilla" facebooksidan kan man även få en kanal in till personer som då kontinuerligt får info om projektet. Hemsidan blir mer begränsad då det krävs att personer självmant klickar sig in där. En stor fördel med hemsidan är att projektet haft en engelsk version av denna där man kunnat sprida information till transnationella kontakter.

En minst lika viktig del av spridningsarbetet är att engagera beslutsfattare och personer i kommunala ledningsfunktioner i Örebro och Lindesberg i projektarbetet. Även detta har lyckats bra och politiker på alla nivåer har besökt projektet och även de ledande tjänstemän som berörs av verksamheten. Ambitionen om att se till att beslutsfattare viste vad Ilays var har slagit väl ut och har lyckats. Det som dock är tydligt är att det trots detta kan vara svårt att hitta engagemang för att ta vid när Ilays är slut. I Örebro är det tydligt att det är svårt att få till en implementering av delar av projektet pga att de som bestämmer över förvaltningen helt enkelt inte har tid och möjlighet att engagera sig i en projektverksamhet som Ilays vilket gör implementeringsarbetet mer komplicerat. Det sätt som man i Örebro kommer att arbeta vidare med Ilays är att en person kommer att arbeta vidare med erfarenheterna från projektet och utreda hur man på ett bättre sätt kan kombinera språk med yrkesutbildning för att stötta språksvaga i sitt utträde på arbetsmarknaden. Ilays har således lyckats förmedla insikten om att detta är vägen framåt för denna grupp.

I Lindesberg har man haft andra förutsättningar för implementeringsarbetet då man från hela förvaltningens sida var tydlig med att detta skulle bli en del av den ordinarie verksamheten vilket det också blivit. Via Ilays har man kunnat arbeta fram en väg för personer att studera svenska kombinerat med yrkesträning, praktik eller andra kärnämneskurser. Anledningen till att det inte fungerat på samma sätt i Örebro är att ledningen inom VuxAm inte haft samma inställning till Ilays som man haft i Lindesberg vilket är svårt att påverka. Ilays är ett projekt

som vuxit fram underifrån vilket har många fördelar, men en nackdel kan vara att man kan ha svårt att påverka beslut som tas på en högre nivå vilket kan försvåra exempelvis implementeringsarbetet.

Extern utvärdering

Redogör för hur den externa utvärderaren (om det är aktuellt) konkret bidragit i projektarbetet. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

Den externa utvärderare som anlåtats har arbetat med löpande utvärdering vilket innebär att han varit delaktig och kommunicerat sina iakttagelser under hela projektiden. En av fördelarna med detta arbetsätt är att det finns en dialog mellan projektledning och den externa utvärderaren under hela projektet och eventuella problem och brister kan kommuniceras och förhoppningsvis åtgärdas så snart som möjligt vilket är bättre än att efter projektets slut få höra vad som fungerat mindre bra. Via valet av en utvärderare som har mycket kunskap om olika kulturer och även om utbildningsverksamhet har utvärderaren på ett mycket bra sätt kunnat stötta upp projektet mot att fokusera på projektets målsättningar men även hjälpt till gällande arbetet med egenutvärdering och uppföljningsarbete. Att ha ett bra system för detta har varit viktigt då en ambition från projektets sida varit att skapa något nytt, och inte utgå från gamla SFI- mönster och metoder.

Utvärderaren har arbetat genom att under vissa dagar vara med och studera verksamheten samt att kontinuerligt intervjuar projektledningen, den pedagogiska personalen samt vissa deltagare. Han har även haft uppföljande samtal med projektledning samt pedagogisk personal regelbundet under hela projektiden för att följa upp hur arbetet mot målen fortlöper. Han har också genomfört enkäter för alla deltagare för att få deras samlade bild av vad de tycker att de fått ut av projektet.

En punkt som är av särskild vikt att följa upp har varit jämställdhetsaspekten och särskilda medel har funnits för att utvärdera just detta område. Detta har visat sig vara en styrka då det varit bra att utvärderaren speciellt sätter luppen mot detta arbete för att tillsammans med projektpersonalen analysera hur man arbetat med detta, men också hur resultatet av arbetet sett ut.

Egenutvärdering

Redogör för hur ni själva arbetat med att utvärdera ert arbete. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

I Ilays har projektpersonalen arbetat på olika sätt med att utvärdera det egna arbetet. Själva arbetssättet i projektet har utvärderats via arbetet i en metodgrupp som träffats under hela projektets genomförandefas. I denna har alla pedagoger samt projektledaren ingått och syftet har varit att analysera arbetssätt och tillsammans komma fram till det bästa arbetssättet – metoden – för att arbeta med projektets målgrupp. I detta arbete är egenutvärdering viktigt då man genom att berätta om och analysera sitt eget arbetssätt med hjälp av andra kan komma fram till det bästa möjliga sättet att arbeta. Metodgruppsarbetet har varit ett viktigt inslag i projektet och hjälpt till med att sammanfoga erfarenheter från Lindesberg och Örebro, vad som dock har varit problematiskt är att pedagogerna har haft väldigt olika sätt att lära ut och det har således ibland blivit svårt att enas om vad som är det bästa sättet att arbeta.

Stor vikt har även lagts på att utvärdera deltagarnas språkliga utveckling vilket är viktigt att tydligt påvisa då det visade sig att SFI-betygen var för svåra att höja. Vilket annars vore det tydligaste sättet att visa på språklig progression. Språkbedömningen gjordes utifrån kriterierna: Inte utvecklats, Svag utveckling, God utveckling och Mycket bra utveckling.

Resultatet av denna utvärdering redovisades under rubrik 2 – Projektets resultat. Att på detta sätt strukturera deltagarnas utveckling har varit till stor hjälp för all pedagogisk personal och för projektet som helhet eftersom att man i denna utvärdering skrivit in varför det har gått på det ena eller andra sättet för en deltagare gällande språkutvecklingen. Och på detta sätt kan man enkelt se vad det finns för bakomliggande faktorer som gör att språkutvecklingen lyckas eller inte. Ett bra sätt som man i Örebro arbetade med att förtydliga språkutvecklingen med var att man filmade alla deltagare månad 1 samt månad 12 i projektet, deltagarna fick svara på samma frågor vid bägge tillfällena. Detta material var sedan till stöd för pedagogerna när de tillsammans med deltagarna individuellt gick igenom hur de utvecklats.

Mycket tid ock energi har också lagts i projektet på att försöka få deltagarna att få en förståelse för sin situation i Sverige och försöka få dem att tillsammans med oss staka ut en väg framåt, mot ett arbete. Resultatet av detta arbete har utvärderats utifrån formuleringen: Förståelse för det svenska samhället och för vad som krävs för att komma ut i arbetslivet. Detta utvärderades utifrån kriterierna: Inte utvecklats, Svag utveckling, God utveckling och Mycket bra utveckling. På samma sätt som språkutvecklingen stöttat projektet har denna utvärdering stöttat den pedagogiska personalen och hjälpt dem till att utveckla sitt arbetssätt. Resultatet av denna utvärdering finns under rubrik 2.

Kommentarer och tips

Vilka tips skulle Du vilja delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Ett tips som jag vill skicka med är att man ska göra som vi gjort i Ilays om det är möjligt, dvs att ha en ekonom med i ansökanprocessen. Och då gärna en ekonom som har kännedom om ESF, medfinansiering osv. Alla andra projekt som jag har haft kontakt med har haft stora problem med att få medfinansieringen att gå ihop men tack vare att vi från början har haft koll på de krav som finns har detta inte varit något som satt press på projektet. Då det funnits mycket annat att fundera över har det varit skönt att kunna släppa den biten.

En annan sak som varit tydlig för min del är att man inte ska vara naiv och tro att man kan få stöd och hjälp av verksamheter som jobbar med samma frågor som man själv gör. I princip allt är beroende på vilken person man har att göra med vilket innebär att man ibland kan hitta rätt och få stöd i ens arbete, men lika ofta stöter man på personer som inte alls vill vara behjälpliga. Ett exempel på det är att det fanns en tro om att alla deltagares handläggare på arbetsförmedlingen skulle vara engagerade i deltagarnas fortsatta utveckling vilket inte är fallet.

För att få vara med i Ilays har man intervjuats av projektpersonalen och haft en vilja att vara med, detta tyckte vi var ett rimligt förfarande inför ett deltagande. Men med facit i hand skulle man förmodligen lagt ner mycket mer tid på förarbetet med varje person för att nå framgång. Kontrollera vad som inte fungerat under ordinarie SFI, pratat med tidigare lärare och handläggare på AF eller personal i andra verksamheter som individen deltagit i. Därefter skulle man ta beslut om personen skulle kunna vara med eller inte. Anledningen till detta är att det i Ilays varit alldeles för många personer som pga av fysisk eller psykisk ohälsa, omotivation eller omöjlig social situation inte klarat av att lägga ner det enorma arbete som krävs för att lyckas med att lära sig språket och att ta sig ut på arbetsmarknaden. Detta borde man lägga ner mer tid på att förhindra redan innan projektet.

I Ilays har man arbetat med människor som kommer från ett samhälle som är diametralt skilt från det svenska. Det innebär att det uppstått en hel del tuffa diskussioner kring ordningsregler och värderingar. Mitt tips gällande detta är att man ska ta diskussionerna och inte vika ner sig och börja tumma på tider eller regler. Vi har haft många jobbiga samtal och

satt hårt mot hårt vilket verkligen inte varit lätt men med facit i hand så kan jag konstatera att det alltid varit värt att göra det.

Mitt sista tips får bli gällande hur mycket stöd och hjälp man ska ge deltagarna. Våra engelska kontakter har varit tydliga med sitt budskap – "Stop babysiting". Men det går inte att vara så fyrkantig heller med tanke på den bidrags- och myndighetsdjungel som de somaliska svenskarna lever i. Det är extremt viktigt att ha en strategi för hur man ska hantera detta. Exempelvis är alla berättigade till aktivitetsstöd, men om 90% av deltagarna inte kan fylla i blanketten trots att man visat det flera gånger – vad gör man då? I Ilays har vi provat lite olika strategier men det jag vill förespråka är att man visar och gör tillsammans i början men är tydlig med att från och med ett visst datum är detta ert eget ansvar. En bra idé är även att ge deltagarna kalendrar så de kan fylla i och ta ansvar för sin egen frånvaro.

Kontaktpersoner

Vilka personer kan den som är intresserad av ytterligare information kontakta?

Linus Jonasson (Projektledare)
Linus.jonasson@orebro.se
019-216083